

שבת ויו"ט - Using a Chemically Activated Heating Box on שבת ויו"ט

I. **קבלתי פאקס הנוגע להשמש בכלי שנקרא בלע"ז chemically activated heating box** שהצבא השתמש בו לכתחלה ב'Operation Desert Storm' והכלי יש בו תיבת חימום (heating sleeve) ופח חימום שנעשה מ' magnesium iron alloy and sodium chloride' וכששופך מים עליו יוצא קיטור וחום עד 178° והשאלה הוא אם מותר להשתמש בכלי זה בשבת וביו"ט לחימום דבר יבש שמבושל כל צרכו וצריך לחקור אם יש לאסור מארבעה טעמים הבערה בישול מוליד דבר חדש ומכה בפטיש

(א) **אין איסור משום הבערה** ודומה לחמם מטלית באש או בחמה דאין בו איסור הבערה והמטלית אינו בוער ואינו מאיר אור כנר חשמלי או מכונית חשמל דבחשמל אסרינן דדינו כאש וה"ה בנידן דידן דאין נתינת המים על הכימי נעשה כאש ורק חימום וקיטור ולכן אין בו איסור הבערה בשבת וכ"ש ביום טוב

(ב) **ואפשר ג"כ אין איסור בישול** שאין דרך לבשל בכלי זה וגם דעתו רק לחמם דבר יבש שכבר מבושל כל צרכו ועיין באג"מ (ג - י"ג) דבישול בחמה מותר דאין בישול מן התורה אלא באש וחמה אינו אפילו תולדת אש אמנם המיקרו וייו אווען שטוב לבשל בו הוי כמו באש ממש ואילו היה תנור כזה במשכן ודאי ישתמשו בהם (משא"כ בחמה) ולכן הוי תולדת אש וחייב כמו תולדות אור ותולדות האור אפילו אינו דרכו בכך חייב משום שחמימות שבהם הוי מכח האש עצמו משא"כ תולדת חמה ולכאורה בנ"ד אינו מכח האש ואינו דרכו להשתמש כל כך אפילו לחימום ולא דמי לחמי טבריא שגזרו משום תולדת חמה ואין אנו עושים גזירות מדעתינו ולכן ביו"ט מותר ואולי אפילו בשבת אין איסור משום בישול או שהייה לכתחלה בדבר יבש ואיברא דעת הרמב"ם דכבוש אסור משום בישול ואין בו אש ואין דרך בישול ושמעתי מרב מנשה קליין ומרב מרדכי מרכז שיש לאסור משום תולדת חמה שהיא גזירת כלליות וצ"ע

(ג) **ואפשר יש לאסור לכל הפחות משום מוליד בידים דבר חדש לגמרי** דלהבעיר אש ביו"ט אסור משום מוליד (תק"ז - ה) אמנם המוליד דבר חדש מדבר קיים כמו מרסק את השלג (שצ"ג י"ח): דעת רש"י (ס"ט) האיסור משום מוליד אבל דעת הרמב"ם האיסור משום סחיטה ועוד אפשר בנ"ד דהוי רק גרם מוליד ותלוי במחלוקת הרמב"ן וספר התרומה והרמ"א (ש"ח - ט"ז) חושש לכתחלה לשיטת התרומה אם הדבר הנוול בעין ולכן יש ג"כ צדדים להקל אמנם אסרו חז"ל להוליד ריח בבגדים עיין ברמ"א (תק"ח - ז) ובמ"ב (שכ"ז - י"ח)

(ד) **אין לאסור משום מכה בפטיש** כיון שמשתמש בו רק חד פעמי ואח"כ זורקין אותו לאשפה ואין שם כלי עליו וסוף דבר גזרו חז"ל כמה גזירות וחמרות בעניני בישול ואינו כדאי לחפש אחר היתרים בענינים אלו לדבר שאינו נחוץ כל כך

II. **פלטת חשמלית (hot plate) הנחה על גביו בתחלה בשבת** עיין בשש"כ (ה - ה'ט"ו) ומאור השבת (ז - ז' תקמ"ג) דחשיב כקטומה ורק מותר לשהייה וחזרה ולא לשהייה לכתחלה (ודלא כהאג"מ) שכיון שזה מקום שאפשר גם לחמם שם כשיעור שהיד סולדת ועיין עוד במלואים דגם אפשר שזה דומה למעזיבה (מ"ב ר"ג - סקפ"ה) ומותר ליתן בשבת אפילו לכתחלה כשהתבשיל עדיין חם ומה שמצריכים להניח קצת דבר המפסיק הוא רק כדי שלא יבא לחתות ובפלטת חשמלית הרי אין שום חשש של חיתוי מ"מ טוב להחמיר

III. חזרת המכסה לקדירה כשנשאר רטוב מהתבשיל

(א) **עיין באג"מ (ד - ט"ז - י"ט)** דמותר משום שהוא פסיק רישא דלא ניחא ליה בחצי שיעור ואפילו בנצטנן לגמרי

(ב) **אמנם הגרשז"א פסק** בנצטנן לגמרי אסור (מאור השבת ז' תקמ"ז)

IV. בגדר בישול כל צרכם במים

(א) **עיין באג"מ (ד - ט"ז זישול ה)** דאחר יד סולדת בו אין שייך עוד בישול

(ב) **ועיין בשש"כ (ה - ה'ט"ו)** שהגרשז"א היה מסופק בדבר

V. cole slaw or pickle on hot דבר גוש בכלי שני

(א) **לכאורה** רוב פעמים זה בגדר שאינו מתכוין למעשה בישול ורק מעשה היתר של נתינת הפיקעל בקערה וזה פסיק רישא דלא ניחא ליה וגם דבר גוש בכלי שני אינו אלא חומרא עיין באג"מ (ד - ט"ד - ה) ואנו אוסרים פסיק רישא דלא ניחא ליה דוקא בודאי איסור דאורייתא לתוספות ודעימיה או על ודאי איסור דרבנן למג"א (שי"ד - ד) אבל דבר גוש דאינו רק בגדר חומרא אין מחמירין ועיין בספר מאור השבת (דף רס"ג) שהביא כלל זה בשם רב ש.ז. אויערבך וכן משמע מאג"מ (ד - ט"ד - י"ט) בענין טיפי מים שנתבשלו ונצטננו דזה פסיק רישא דלא ניחא ליה בספק איסור ומותר ואפילו לא נתבשלו הטיפי מים אפשר דמותר משום חצי שיעור ע"ש

(ב) **והמ"ב** (שי"ח - מ"ג) כתב באופן אחר שהוא מתכוין לתת הבצלים על דבר חם לטעמה ואפילו אין צריך הבישול מ"מ הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה ולכן החמיר לכתחלה אבל בנ"ד הוא אינו מתכוין ופסיק רישא דלא ניחא ליה בחומרא או בספק דדינה ואם נתן הפיקעל על דבר גוש רק משום דאין מקום אחר בקערה אפשר דזה גם כן נקרא אינו מתכוין ומותר

VI. לענין אכילת טשולענט בליל שבת מהקראק פאט לפי שיטת המהרי"ל שהובא

במ"ב (רנ"ג - פ"ח) דהמעזיבה אינו חשיב כבלעך וצריך דף להכירה אין להתיר חזרה ועוד דאפילו בלעך אינו מועיל דדוקא על גבה מותר אבל בתוך התנור אסור (רנ"ג - ז) ועיין באג"מ (ד - ט"ד - כ"ז) שצריך קופסא של ד' דפנות בתוך התנור ועיין בבה"ל (רנ"ג - ז ד"ה ונהגו) דצריך להחמיר כדעת הרבנן דחנניא דאם מצטמק ויפה לו במבושל כל צרכו אסור בלא בלעך וע"ע במ"ב (רנ"ט צסופו כללי דמילתא)

VII. טח בטיט בעניני שהייה עיין ברמ"א (רנ"ד - ה) דבתנור שטח בטיט או שאינו אופה

לצורך שבת רק למו"ש לא גזרינן שמא יחתה וה"ה כשסתם התנור בסרט שקורין **tape** (הלכות שבת דף 337) וכתב החזו"א (ל"ז - ז) דאם סגר הכפתורים דינו כמו טוח בטיט וע"ע באג"מ (ד - ט"ד אות כ"ה ול"ד) דמשמע משם דאין מועיל **tape** או מנעול על הכפתור

VIII. קראק פאט שיצטמק וישרף הטשולענט מה הן העצות עיין בשיעור 143 (I)

IX. מקור ההיתר של קדרה על גבי קדרה

(א) **עיין בשו"ע** (סימן שי"ח - סעיף ז' ויח') דלהניח דבר קר דנתבשל כל צרכו ע"ג מיחם שעל האש י"א שדינו כמניחו כנגד המדורה ומותר דאינו מיחזי כמבשל וי"א שדינו הוי כמניח ע"ג כירה לכתחלה ואסור וראשון נראה עיקר וכן פסק הא"ר והגר"א וכן כתב השו"ע (רנ"ג - ה) ועיין באג"מ (ג - נ"ז) דתולדות האור אין חשוב שני

(ב) **עיין במ"ב** (שי"ח - סקל"ט) שכתב דהפסקת המיחם אפילו באינה גרופה עדיף מכירה גרופה דהתם הקדרה עומדת ע"ג כירה שהוא מקום שדרך לבשל תמיד ונראה כמבשל אבל בכאן שעומדת ע"ג קדרה שאין דרך בישול שם ולכן שרי אף להניח לכתחלה

(ג) **קדרה על גבי קדרה שעשויה מיוחד לכך בצורה כפולה (Double Boiler)** מסתבר דאסור לתת שום מאכל לתוך הקדרה אלא א"כ בא רק להחזיר לשם ודוקא אם אין בו איסור בישול ודוקא בתנאים של חזרה (הגר"י פ"ש ש"ס ספר מאור השבת דף פ') וצ"ע אם **unblech** דומה לזה

X. אם היתר של הנחת קדרה על גבי קדרה גם בתוך התנור (עיין במאור השבת דף פ"ז)

(א) **עיין בחזו"א** (ל"ז - סק"ט ד"ה וצמקן) דלא שייך דין הפסק קדרה אלא על גבה משא"כ בתוך התנור שהחום ממלא את כל החלל וכן פסק השו"ת מנחת יצחק (ג - סימן כ"ח) דתוך אויר התנור לא מהני הפסק קדרה

(ב) **עיין עוד במ"ב** (שי"ח - סקל"ד) שכתב דיש להקיל אם אינו מעמיד את הקדרה על קרקעית התנור כ"א על איזה כלי המפסיק אולם אפשר דגם לדעת המ"ב אין היתר אלא להחזיר ולא להניח

XI. בשר שנתבשל אי מותר להניחו ע"ג קדרה מלאה עיין בשיעור 145 (V)

XII. אי מותר ליתן דבר מבושל (יבש) ע"ג קדרה ריקנית לכתחלה עיין בשיעור 145 (IV)